Náučný chodník na trase Veľkouhereckého turistického okruhu

Kraj:	Trenčiansky
Okres:	Partizánske
Geomorfologická jednotka:	Tribeč
Geologická jednotka:	jadrové pohorie
Chránené územia:	Chránená krajinná oblasť Ponitrie a prírodná rezervácia Dobrotínske skaly
Prístup:	bus Veľké Uherce, obecný úrad
Východisko:	Veľké Uherce, východisko zelenej turistickej značky pri obecnom úrade
Trasa:	Veľké Uherce – Trstený vrch – Dobrotínske skaly – sedlo pod Veľkou Ostrou – Oselný vrch – Drahožická dolina – Veľké Uherce
Dĺžka, prevýšenie:	18 km, prevýšenie 540 m
Čas prechodu:	5,5 h
Počet zastávok:	10
Náročnosť:	stredne náročná trasa

Zameranie chodníka: geovedný, prírodovedný

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa je súbežná so zelenou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2013

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Klub slovenských turistov Veľké Uherce, tel. 0905 950 434

Poznámka: Náučný chodník vznikol ako náučný komentár k okružnej zelenej turistickej značke.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie, no v úplnom rozsahu vzhľadom na dĺžku a prevýšenie iba pre skúsených starších žiakov.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Veľké Uherce. Obec na najsevernejšom okraji Tribeča v oblasti ústia Kolačnianskeho potoka do Drahožice juhovýchodne od Partizánskeho. Názov dostala po Uhroch – Maďaroch –, ktorí sa za Bélu I. usadili v starej slovenskej osade ako strážna jednotka. Prvá písomná zmienka je z roku 1274, kedy ju kráľ Ladislav IV. daroval Štefanovi Čákovi, strýkovi Matúša Čáka Trenčianskeho. V časoch tureckého ohrozenia vznikla východne nad obcou pevnostná stavba, po ktorej zostal už len názov lokality Zámok. Neskôr obec patrila Bošániovcom, ktorí tu postavili kaštieľ (viac v hesle nižšie), a Keglevičovcom. Títo svoj majetok – neogotický kaštieľ, veľkostatok a okolité lesy – predali v roku 1865 nemeckej priemyselnej rodine Thonet, ktorí tu vybudovali jednu zo svojich tovární na ohýbaný nábytok. Thonetovci vo fabrike, vyrábajúcej hlavne stoličky (vzory č. 14, $14^{1/2}$, 18, 20, 56, 114 – 120), ale aj kreslá, pohovky, stoly, stolčeky, vešiaky, záhradný nábytok a i., zamestnávali až 700 robotníkov a významne prispeli k rozvoju obce. Produkcia skončila v kríze po prvej svetovej vojne v roku 1923. Pôvodne gotický rímskokatolícky kostol sv. Michala bol renesančne upravený v roku 1669. K zaujímavostiam obce patrí aj Thonetova vila, kaštieľsky park a chránený strom Veľkouherecká lipa – okolo 200-ročný solitér lipy veľkolistej pri kostole.

Kaštieľ vo Veľkých Uherciach. Pôvodne renesančný kaštieľ v anglickom parku pri severnom okraji Veľkých Uheriec, ktorý nechala postaviť v roku 1622 rodina Bošániovcov. Koncom 19. storočia ho prestavali v romantizujúcom neogotickom slohu podľa vzoru anglických stredovekých hradov. Má bohato zdobený interiér s drevenými vyrezávanými stropmi a mnohými zaujímavosťami vo vnútornom zariadení, napr. gobelín v slávnostnej sieni, zobrazujúci kráľa na tróne obklopeného množstvom postáv, reliéfna podobizeň baróna Thoneta od viedenského výtvarníka Petra Breithuta z roku 1904 a i. Po Bošániovcoch boli majiteľmi kaštieľa Majlátovci, Keglevičovci a od roku 1865 Thonetovci, ktorí v ňom žili až do konfiškácie majetku (1948), pričom Július Michael Thonet ml. dožil vo výkone trestu v pracovnom tábore v roku 1953. V roku 2004 kaštieľ s parkom kúpil potomok posledných majiteľov a rekonštruuje ho.

Prírodná rezervácia Dobrotínske skaly. Chránené územie v najsevernejšej časti Tribeča juhovýchodne od Veľkých Uheriec vyhlásené v roku 1980 na ochranu floristicky pestrých zvyškov xerotermných spoločenstiev južných bralnatých svahov vrchu **Dobrotín (580 m n. m.)** budovaných

triasovými svetlosivými vápencami, ktoré sú súčasťou prerušovaného pásu Veľkopoľsko-uhereckého krasu. V západnej časti rezervácie sa v nich nachádza korózno-rútivá **Dobrotínska jaskyňa**, dlhá 26 m. Na malej ploche sa tu vyskytujú rozmanité biotopy – lesy, lesostepi, stepi i skalné stepi.

Chránená krajinná oblasť (CHKO) Ponitrie. Chránené územie vyhlásené v roku 1985 v dvoch susediacich – geologicky a tým aj inak odlišných – horských celkoch Tribeč a Vtáčnik zhruba medzi Nitrou a líniou Prochoť – Podhradie pretiahnutého tvaru v dĺžke cca 55 km. **Tribeč**, ako jadrové pohorie, budujú najmä kryštalické bridlice, granodiority, vápence, dolomity a kremence. Jeho morfologicky osobitým a ojedinelým elementom sú 400 až 600 m vysoké nápadne čnejúce „hôrky" lemujúce jeho ústredný chrbát od východu (napr. Plieška, Dúň, Veľký Lysec, Ploská, Člnok – Hôrka – Skalka) i západu (napr. Veľká skala, Hrdovická, Háj, Tábor). Sú to kvesty, ktoré vznikli na uklonených vrstvách relatívne voči okoliu odolnejších hornín – kremencov a vápencov. Veľkým Tribečom dosahuje maximálnu nadmorskú výšku 829 m. V dôsledku toho väčšinu územia porastajú dubovo-hrabové a dubové, vo vyšších polohách i bukové lesy a zväčša teplomilné rastlinné spoločenstvá so vzácnymi druhmi, napr. peniažtek slovenský, hrdobárka páchnuca, hrachor benátsky, kosatec nízky, hlaváčik jarný, poniklec veľkokvetý, ľalia zlatohlavá. Zhruba na línii Veľké Pole – Radobica naň severovýchodným smerom nadväzuje vulkanické pohorie **Vtáčnik**, budované najmä andezitmi a ich pyroklastikami, dosahujúce výšku 1 346 m (vrch Vtáčnik). To je príčinou, že v ňom prevažujú bukové a bukovo-jedľové lesy, v najvyšších polohách bukové porasty krovitého vzrastu, tzv. listnatá „kosodrevina" s pôvodným smrekom a horskými druhmi (napr. mačucha cesnačkovitá, kamzičník rakúsky, chlpaňa lesná, iskerník platanolistý, prilbica moldavská a pozoruhodná škarda sibírska). Faunu CHKO reprezentujú: rys, mačka divá, jelenia, v nižších polohách srnčia a diviačia zver, hojná je introdukovaná danielia a muflónia zver. Vzácnymi dravcami sú tu: orol krikľavý, orol kráľovský, hadiar krátkoprstý a včelár obyčajný. Veľmi vzácny (vo Vtáčniku) je jariabok hôrny. V rámci CHKO leží viacero rôzne veľkých území európskeho významu (najrozsiahlejšie sú Vtáčnik na severnom konci a Zobor na južnom) a rozsiahlu centrálnu časť Tribeča s jeho západným okolím tvorí chránené vtáčie územie Tribeč (obe kategórie sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník na trase Veľkouhereckého turistického okruhu
2. Geológia severnej časti pohoria Tribeč
3. Uherecká priehrada
4. Vulkanická činnosť Vtáčnika
5. Vznik pohorí a pôvod hornín
6. Brezová – osada našich predkov
7. Krasové javy Dobrolína, resp. Dobrolinské skaly
8. Lesy Hrubého vrchu
9. Kremence Oselnej skaly
10. Drahožická dolina

DOBBOLINSKE SKALY

CHKO
Ponitrie
CHKO
Ponitrie

MAPY.CZ